

چگونه انتخاب رشته کنیم؟

سالها پیش نظام سنجش آموزش عالی کشور، هر داوطلب آزمون سراسری را مجاز می دانست که صرفاً چهارده رشته را برگزیند. این امکان محدود انتخاب، داوطلب را با فرآیندی دشوار مواجه می کرد که عدم رعایت دقت ها و ظرافت ها در ترتیب انتخاب رشته عمدتاً بخت داوطلب را در راهیابی به دانشگاه کاهش می داد. در سالهای اخیر پس از سپری کردن دور فراگیری از تحولات، داوطلبان مجاز به انتخاب صد رشته می باشند. گسترده شدن دامنه انتخاب که طیف وسیعی از نیازها و علایق را در قالب دوره هایی چون روزانه، شبانه، غیرانتفاعی، پیام نور، مجازی و نیمه حضوری، پوشش می دهد فرآیند انتخاب رشته را تا حد زیادی تسهیل کرده است، اگرچه کماکان نیاز به آگاه کردن دانشجویان از اصول انتخاب رشته ی علمی احساس می شود.

عدم اطلاع از اهمیت طبقه بندی هایی چون رشته های استانی، ناحیه ای، قطبی و کشوری و یا دوره های روزانه، شبانه، متمرکز و نیمه متمرکز، شباهتها و تفاوتها، مزایا و معایب و شرایط اختصاصی شان، منجر به تکمیل غیر منطقی و مغشوش فرمهای انتخاب رشته می گردد که در ترتیب اولویت بندی هایشان عمدتاً علایق و خواسته های واقعی داوطلبان را بازنمایی نمی کنند. از این رو دانستن موارد مشروحه ی ذیل و جدی گرفتن تذکرات در پی شان، مبنای قابل قبولی برای انتخاب رشته کارشناسانه فراهم می کند:

دوره ی روزانه : تحصیل در این رشته ها مستلزم پرداخت شهریه به دانشگاه نمی باشد. چنانچه داوطلب پس از قبولی در رشته های دوره ی روزانه به هر دلیلی ثبت نام نکند یک سال از شرکت در آزمون سراسری محروم خواهد شد.

دوره ی شبانه : تنها تفاوت این دوره با دوره ی روزانه پرداخت هزینه نه چندان هنگفت (تقریباً نصف شهریه دانشگاه آزاد) تحصیل است. به عبارت دیگر کیفیت ارائه دروس، نحوه ارزیابی علمی و حتی به رغم آیین نامه اولیه، حداقل زمان تحصیل دانشجویان دوره ی شبانه به هیچ وجه متفاوت از دانشجویان دوره ی روزانه نیست. شما در صورت پذیرفته شدن در دوره ی شبانه، پی خواهید برد که محدودیتی برای اخذ واحد همراه با دانشجویان روزانه ندارید (جالبتر اینکه، روزانه ها در صورت مهمان شدن در سایر دانشگاه ها می بایست واحد های دوره ی شبانه را اخذ کنند). استادان، استادان روزانه ها ست و زمان برگزاری کلاسهای آموزشی علی رغم توهم رایج، شبها و یا حتی الزاماً عصرها نیست. دست آخر اینکه در صورت تمایل و توانایی می توانید واحدهای مقتضی رشته تحصیلی تان را ظرف سه سال و نیم به پایان رسانید و از آن طرف، جهت حفظ منافع دانشجویان دوره شبانه، سقف

مدت مجاز تحصیلتان از دوره روزانه بیشتر است (سقف مدت مجاز به تحصیل در دوره ی کارشناسی روزانه ۱۲ ترم و در دوره ی کارشناسی شبانه ۱۴ ترم است). ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش در دوره های شبانه استانی ست.

دوره ی نیمه حضوری : مقررات آموزشی این دوره مانند دوره ی پیام نور است . هزینه ی تحصیل از دانشجو اخذ می شود و انصراف از ثبت نام و یا تحصیل در آنها موجب محرومیت از شرکت در کنکور نخواهد بود. دانشجویان دختر این رشته ها و دانشجویان پسر دارندگان کارت پایان خدمت و یا معافیت از خدمت، مجازند که حین تحصیل در آنها در کنکور سراسری شرکت کنند . ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش در دوره های نیمه حضوری استانی ست.

دقت فرمایید هر داوطلب که در کارنامه ی سراسری مجاز به انتخاب رشته دانسته شده است می تواند نسبت به انتخاب رشته های نیمه حضوری اقدام کند.

رشته های نیمه متمرکز : رشته هایی هستند که ملاک ارزشیابی شما و راهیابی به آنها، منحصر به آزمون سراسری نیست بلکه آزمونهای علمی، عملی، عقیدتی و یا معاینات پزشکی مرحله ی بعدی و نهایی گزینش در آنها را شکل می دهد. هر داوطلبی که مطابق کارنامه مجاز به انتخاب رشته می باشد، می تواند حداکثر دو رشته ی نیمه متمرکز روزانه، دو رشته ی نیمه متمرکز شبانه (در صورتی که ردیف شبانه در کارنامه اش ستاره دار است) و دو رشته ی نیمه متمرکز غیر انتفاعی را (در صورتی که ردیف غیر انتفاعی در کارنامه اش ستاره دار است) انتخاب کند.

بهای آگاهی از شرایط اختصاصی پذیرش دانشجو در هر یک از رشته های نیمه متمرکز می بایست قسمت مربوطه را در دفترچه انتخاب رشته بدقت مطالعه کنید تا از تطبیق شرایط خود با ملزومات رشته ی مورد نظر اطمینان یابید . به عنوان مثال برخی از رشته های نیمه متمرکز منحصراً دانشجوی مرد می پذیرد و یا در برخی از آنها عدم ابتلا به معلولیت های فیزیکی و یا قرار گرفتن در محدوده ی سنی خاصی پیش شرط است.

رشته های بورسیه : رشته هایی هستند که پیش از این، آنها را در فرم پاسخنامه ی کنکور سراسری وارد کرده اید و مراحل گزینششان را گذرانده اید . این رشته ها می بایست تا پیش از انتخاب دهم در فرم انتخاب رشته درج گردن. چنانچه رشته ی بورسیه ای پس از انتخاب دهم ذکر شود، ارزیابی نخواهد شد . توجه کنید در صورت پذیرفته شدن قطعی در این رشته ها انصراف از ثبت نام موجب یک سال محرومیت از شرکت در کنکور خواهد بود.

تربیت معلم : در سالهای اخیر بیشتر مراکز تربیت معلم کشور تعطیل شده اند . در حال حاضر این مراکز ظرفیت اندکی دارند که برای هر استان جداگانه است . استان تهران در سال جاری ظرفیت پذیرش دانشجوی تربیت معلم را ندارد.

رشته های دبیری : شما در صورتی مجاز به انتخاب رشته های دبیری هست ید که ردیف دبیری در کارنامه تان ستاره دار باشد. در این صورت رشته های دبیری مطلوبتان را بر حسب علاقه در اولویت دلخواهتان درج کنید. دقت کنید که چنانچه در این رشته ها پذیرفته گردید متعهد به خدمت به وزارت آموزش و پرورش خواهید بود. هر چند در سالهای اخیر به خاطر اشباع این وزارتخانه ها از انواع دبیر ها ضمانت قطعی برای استخدامتان در کار نیست. اگر پس از قبولی در این رشته ها از ثبت نام خودداری کنید یک سال از شرکت در کنکور سراسری محروم خواهید شد.

دانشگاههای غیر انتفاعی : تحصیل در این رشته ها مستلزم پرداخت شهریه ای نسبتاً سنگین است. در هر حال مدرک اعطایی مورد تایید وزارت علوم خواهد بود. چنانچه پس از پذیرفته شدن در این دانشگاهها ثبت نام نکنید محرومیتی در پی نخواهد داشت. ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش دوره ی غیرانتفاعی ناحیه ای ست.

استان بومی _ رشته های استانی : استان بومی شما همان استانی ست که در زیر ستون استان بومی در کارنامه تان ذکر شده است. رشته های استانی رشته های هستند که در دانشگاههای اکثر استانهای کشور ارائه می شوند و تا ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش این رشته ها در هر یک از استانها به داوطلبان بومی همان استان اختصاص دارد و ۲۰ درصد باقیمانده از میان داوطلبان سایر استانها انتخاب می شود. به عنوان مثال رشته کاردانی فنی عمران یک رشته ی استانی ست و غالباً تا ۸۰ درصد دانشجویان این رشته را در دانشگاه های هر استان داوطلبان بومی همان استان اشغال می کنند. چنانچه تا ۸۰ درصد ظرفیت هر رشته استانی توسط داوطلبان همان استان پر نشود (مثلاً داوطلبان آن استان حداقل نمره لازم را کسب نکنند) طبعاً ظرفیت باقیمانده برای گزینش غیر استانی (۲۰ درصد) افزایش خواهد یافت.

ناحیه بومی _ رشته های ناحیه ای : از مجموعه ی چند استان یک ناحیه تشکیل می شود. کشور به ۹ ناحیه تنظیم شده است. شما با توجه به استان بومی تان جزء یکی از نواحی نه گانه می باشید. اگر استان بومی شما تهران است شما متعلق به ناحیه یک کشور می باشید که شامل استانهای تهران، زنجان، سمنان، قزوین، قم و مرکزی می باشد.

رشته های ناحیه ای رشته هایی هستند که اگرچه در همه استانها ارائه نمی گردند در همه ناحیه ها کما بیش از پراکندگی یکسانی برخوردارند. ۸۰ درصد ظرفیت رشته های ناحیه ای در دانشگاه ها به داوطلبان همان ناحیه اختصاص می یابد. به عنوان مثال مهندسی مکانیک سیالات یک رشته ناحیه ای ست و تا ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش این رشته در دانشگاه های ناحیه یک به داوطلبان بومی ناحیه یک تعلق می گیرد.

ناحیه قطبی _ رشته های قطبی : از مجموع چند ناحیه مجاور یک قطب شکل می گیرد. کشور به پنج قطب تقسیم شده است و شما با توجه به استان بومی خود متعلق به یکی از این قطبها خواهید بود. اگر استان بومی تان

تهران است شما متعلق به قطب یک هستید کته استانهای تهران، سمنان، زنجان، قزوین، قم، مرکزی، گلستان، گیلان، و مازندران را در بر می گیرد.

رشته های قطبی رشته هایی هستند که در همه نواحی ارائه نمی شوند اما بهر حال در میان قطبهای پنجگانه از پراکندگی یکسانی برخوردارند . ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش رشته های ی قطبی دانشگاه ها به داوطلبانی که بومی استانهای هم قطب محل آن دانشگاه هستند اختصاص می یابد و ۲۰ درصد باقیمانده را داوطلبان سایر قطبها اشغال می کنند. به عنوان مثال مهندسی متالوژی رشته ای قطبی ست و تا ۸۰ درصد ظرفیت پذیرش این رشته در دانشگاه امیرکبیر را داوطلبان بومی قطب یک پر خواهند کرد.

رشته های کشوری : رشته های هستند که در سراسر ایران صرفاً در برخی از دانشگاه ها ارائه می شوند. از اینرو ۱۰۰ درصد ظرفیت آن از طریق گزینش آزاد پر خواهد شد . یعنی داوطلبان هم استان، هم ناحیه و یا هم قطب دانشگاه های محل ارائه این رشته ها، هیچگونه رجحانی بیداوطلبان غیر بومی ندارند . به عنوان مثال رشته مهندسی پلیمر و یا گفتار درمانی رشته هایی کشوری هستند. در رشته های کشوری گزینش بومی اعمال نمی شود.

داوطلب عزیز رعایت دقیق تذکرات زیر، شما را در انجام انتخاب رشته صحیح کمک خواهد کرد :

رشته های تحصیلی را به ترتیب میزان علاقه مندی تان در فرم انتخاب رشته درج کنید . بر خلاف تصور غلط رایج، ارتقا ردیف رشته ای خاص در فرم انتخاب رشته بخت شما را برای پذیرفته شدن در آن افزایش نمی دهد . صد انتخاب گستره وسیعی ست که می توان طیف متنوعی از رشته ها با شانس های کم، متوسط و زیاد را (برحسب رتبه) در آن گنجاند. اما ترتیب ذکرشان صرفاً می بایست برحسب علاقه تان باشد. چنانکه پس از پذیرفته گشتن در انتخاب دهم آرزو نکنید که: "ای کاش در انتخاب یازدهم پذیرفته می شدم!"

کد رشته های نیمه متمرکز را (دو رشته روزانه ، دو رشته شبانه و دو رشته غیر انتفاعی) در شش انتخاب اول فرم خود درج کنید. این کار مزیت عمده ای دارد زیرا در صورت احراز نمره/رتبه ی قبولی در رشته های نیمه متمرکز، نرم افزار سازمان سنجش بر آن رشته ها متوقف نخواهد شد و سراخ انتخاب های متمرکز شما نیز خواهد رفت و در صورت اکتساب نمر /رتبه ی لازم قبولی شما را در آنها نیز اعلام می کند . در این حالت پس از اعلام نتایج ، شما فرصت کافی برای انتخاب میان دو امکان خواهید داشت اما اگر رشته های نیمه متمرکز در جایگاهی غیر از انتخاب اول باشد امکان دارد شما در رشته های متمرکز مندرج قبل از آنها قبول شوید و در آن صورت نرم افزار سازمان بر آن رشته ی متمرکز متوقف خواهد شد و شما بخت خود را برای قبولی در رشته های نیمه متمرکز از دست داده اید.

به یاد داشته باشید داوطلبی که هم در رشته متمرکز پذیرفته شده و هم نام او جزء اسامی چند برابر ظرفیت رشته های نیمه متمرکز اعلام شده است می تواند در حین تحصیل رشته ی متمرکز، در صورت تمایل به طی مراحل گزینش رشته نیمه متمرکز اقدام کند.

شما نمی توانید دانشگاه های پیام نور هر شهر یا استانی را انتخاب کنید . **انتخابهای پیام نور شما منحصر به دانشگاه های پیام نور مستقر در شهرهایی ست که شهر بومی شما را مطابق جدول انتهایی دفترچه راهنما پوشش می دهند.** چنانچه پیشتر عنوان شد، هشتاد درصد ظرفیت پذیرش رشته های استانی، ناحیه ای و قطبی از میان داوطلبان بومی استان، ناحیه و یا قطب محل استقرار دانشگاه، گزینش می گردد (غیر از رشته های پرطرفدار مشخصاً ذکر شده در دفترچه انتخاب رشته که ۶۰ درصد ظرفیت پذیرش آنها بومی می باشد). از این رو در این رشته ها بخت شما برای پذیرش در دانشگاه های استان بومی خود، ناحیه بومی خود و قطب بومی خود بیشتر است. و می بایست در این صد انتخاب، رشته هایی را که در استان، ناحیه و قطب بومی تان ارائه می شود بگنجانید تا شانس قبولیتان افزایش یابد.

تذکرات نهایی :

- در روند تصمیم گیری خود به خاطر داشته باشید که انتقال از دوره شبانه به روزانه مطابق آیین نامه غیر ممکن است.
 - انتقال از دانشگاه به دانشگاهی دیگر مستلزم برخورداری از شرایط ویژه ایست که به سختی فراهم می شود و نبایستی چندان روی آنها حساب کرد.
 - تغییر رشته درون دانشگاه نیز نیازمند طی فرآیند دشواری است . امید به امکان انجام این کار نباید مبنای تصمیم گیری شما باشد.
- شما با انتخاب یک رشته - شهر عمأ مختصات زندگی آینده تان را رقم می زنید . از این رو ضروری ست سواى علاقه تان به رشته (به استثنای مواردی که جهت گیری مطلق به سمت رشته ی دانشگاهی خاصی دارید) انتخاب شهر دانشگاهی تان را نیز کارشناسان انجام دهید . موقعیت فرهنگی، اجتماعی، امکاناتی و حتی جغرافیای شهر دانشگاهی مستقیماً بر تجربه ی رشته ی دانشجویی تان موثر خواهد بود.
- اگر وابستگی شما به خانواده تان زیاد است، طبعاً اقامت در شهری با فاصله ی هزار کیلومتری از محل زندگی خانواده تان، عوارض نامطلوبی بر شما تحمیل می کند . زیرا در همان اوایل دوره ی دانشجویی در خواهید یافت اقتضائات تحصیلی، دروسها، امتحانها و حتی هزینه ها مجال نمی ده د که شما هر ماه آن فاصله طولانی را رفت و

آمد کنید. چنانچه شهر بومی شما واجد دانشگاه های معتبر است، انتخاب آن دانشگاه ها اولویت دارد. مگر آنکه قاطعانه تصمیمتان زندگی مستقل دانشجویی باشد و یا درصدد آزمون توانایی خود در دوری از خانواده باشید که در اینصورت توصیه ی فوق موضوعیتی ندارد.

اگر می خواهید در طول دوره ی تحصیلتان به حوزه هایی غیر از رشته تحصیلی تان پردازید (اعم از کار، مطالعه، فعالیت های فرهنگی و...) انتخاب رشته های دانشگاهی نفس گیر چنین مجالی را برایتان فراهم نمی کند و در زمینه های درسی و غیر درسی هر دو ناکام خواهید ماند. در گروه ریاضی فیزیک رشته هایی چون مهندسی برق، مهندسی مکانیک و یا ریاضی محض و فیزیک محض از این قبیل اند. در گروه تجربی: پزشکی، داروسازی، شیمی و زیست شناسی، در گروه انسانی رشته های حقوق و عربی و در گروه زبانهای خارجه: زبان اسپانیایی (مگر آنکه دیوانه وار دوستش بدارید!) وقت چندانی برای فعالیت های جانبی در اختیارتان نمی نهند.

رشته ی بالا، رشته ی پایین، رشته ی بد، رشته ی خوب، رشته ی باکلاس، رشته ی بی کلاس توهماتی شدیداً ایرانی و مختص سالهای اخیرند و واجد اعتبار چندانی در سایر ممالک جهان نمی باشند. در سایر نقاط دنیا! کلاس مهندسی متالوژی را پایین تر از مهندسی برق نمی دانند و یا سالها مجادله نمی کنند که آیا پزشکی رشته ی بالاتری است یا داروسازی! اگرچه شاید بازار کار رشته های به اصطلاح بالا آماده تر باشد، که این فرض در دهه ی جاری با اشباع بازار از فارغ التحصیلان رشته های بالا! به شدت مخدوش است، اما نمی توان انکار کرد که فارغ التحصیل زبده ی یک رشته پایین! قطعاً از فارغ التحصیل کم توان یک رشته ی بالا! موفق تر خواهد بود.